

Gerda van Wageningen
Rosegaert Trilogie

Gerda van Wageningen

Rosegaert trilogie

Rosegaert

De rode freule van Rosegaert

Romance op Rosegaert

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

DE RODE FREULE VAN ROSEGAERT

Hoofdstuk 1

In volle galop stooft de chocoladebruine merrie op het gesloten hek aan. Zonder enig merkbare aarzeling zette het glanzende dier zich af en sprong kennelijk moeiteloos over de hindernis. Het hoge hek gaf toegang tot een sappig groen weiland, waar op deze vroege april dag de eerste paardenbloemen hun helgele kopjes lieten zien en waar verderop een kudde schapen zich aan het malse gras te goed deed.

Een oudere boer krabde zich aarzelend op het bijna kale hoofd onder zijn smoezelige pet toen hij het zag. Die rode duivel! De rode freule van Rosegaert! Het zou beslist niet lang duren eer het kind haar nek brak, als ze zo doorging! Hij schudde het hoofd zoals menigeen het deed als freule Jeanne van der Lek Boeije ter sprake kwam, spoog een bruine straal tabakssap uit en slofte naar de slootkant. Om de rode freule niet uit het oog te verliezen, bleef hij daar staan om enig water aan de reeds welgevulde sloot toe te voegen. Terwijl hij de klep van zijn modderige werkbroeck losknoopte, die in de streek werd aangeduid met de ondeugende bijnaam snoeptafel, keek hij schuin over zijn schouder toe hoe de jonge amazone het volgende hek nam. Toe maar! Ze was nog overmoediger dan haar zwager, die warempel niet voor niets de dolle jonker werd genoemd. 't Was voor een eenvoudig man onbegrijpelijk dat je moedwillig je nek riskeerde als je zó rijk was als de adellijke bewoners van de deftige buitenhuizen, die daarginds in de bossen verscholen lagen. In de verte hoorde hij de jonge freule hardop lachen van pure levensvreugde. De oude man schudde nogmaals zijn hoofd.

Freule Jeanne van der Lek Boeije, die zichzelf meestal kortweg Sjaan Boeije noemde, tot afgrijzen van haar voltallige familie, nam eindelijk de teugels wat in. Heerlijk, zo'n vroege rit door de bedauwde weilanden, voor iedereen thuis wakker was en het tijd werd om aan het ontbijt te verschijnen. Haar wangen tintelden van de kou, het bloed joeg vol levenslust door heel haar lijf en ze voelde zich precies zoals ze zich wilde

voelen op de ochtend van haar achttiende verjaardag: jong, gezond en bovenal vrij.

Freule Jeanne haatte het keurslijf van welopgevoede verveling, waarin jongedames van haar stand gewoonlijk gedwongen waren te leven, totdat er een geschikte huwelijkskandidaat aan de horizon verscheen. Ze was ontegenzegglijk de meest besproken jongedame van het gehucht Schuddebeurs, dat mooie, beboste dorp onder de rook van Zierikzee, waar Rosegaert stond, het landgoed waar ze was opgegroeid en het huis waar ze boven alles van hield. Rosegaert, waar men nu beslist al een tijdje op haar wachtte.

Bah! De hele dag met keurige hapjes taartjes eten, ondertussen prattend over de meest onbenullige zaken, en nieuwsgierige tantes die wilden weten of ze al een vrijer had. Jasses! Rosegaert, waar papa heel erg ziek in bed lag na een nieuwe beroerte die hem twee weken geleden getroffen had, zodat iedereen eraan twijfelde of het hem deze keer opnieuw zou lukken ten slotte toch weer van zijn ziekbed op te staan. Rosegaert, waar haar zwager Anthonie van Borrendamme haar enige bondgenoot was, hoewel zelfs hij tegenwoordig aandrong op het ontwikkelen van enige damesachtige vaardigheden. Zijn vrouw, haar enige zuster Louise, werd helemaal in beslag genomen door haar beide kinderen: Constantia, die nu een vrolijke kleuter was, en de baby Adriaan, net zes maanden oud en de grote trots van de voltallige familie Van Borrendamme, hier en op Walcheren. Rosegaert, waar vooral ook de gehate tante Anne wel weer klaar zou staan om haar zoals gewoonlijk eindeloos de les te lezen over de vele, vele gebreken die ze had.

Jeanne blies een paar losgeraakte rode krullen uit haar bezwete gezicht. De rode freule. Ze grinnikte in zichzelf en vergat prompt weer alle muizenissen. Haar vreemde, grijsgroene ogen vonkten, terwijl ze het paard opnieuw aanzette tot een pittige draf en ze over de zanderige weg naar het dorp terugreed.

Hoewel ze haar rijkostuum droeg zoals het een jongedame betaamde, had ze Juno gezadeld met haar zwagers zadel. Ze reed veel liever in herenzit, en dat was een van de onfatsoenlijkheden waar tante Anna bijkans een hartverzakking van kreeg. Een dame reed nu eenmaal niet in een herenzadel, maar hield kuis de beide benen aan de rechterflank van

het dier. Larie, vond Jeanne. Als je graag over hekken of sloten sprong, was het zaak stevig op je paard te zitten, je met je knieën goed vast te klemmen en je paard te laten weten dat het niet eens aan weigeren hoefde te denken.

Juno dampte nu behoorlijk en zelf voelde ze zich eveneens doorgloeid met de prettige warmte die stevige lichaamsbeweging altijd met zich meebracht. Het was haar een raadsel waarom andere dames dat zo'n verschrikkelijk gevoel vonden.

‘Goedemorgen, freule Jeanne. Hebt u prettig gereden?’ Het jonge stal-knechtje nam Juno van haar over.

‘Heerlijk, Gillis. Wrijf haar goed droog en geef haar een schepje haver extra. Ze heeft hard moeten werken vanmorgen.’

‘Jawel, freule.’

Ze liep van de stallen naar het statige, witgepleisterde huis. Rosegaert was een prachtig buitenhuis, omringd door een schitterende Engelse landschapstuin en een groot bos. In het huis was de hele familie ongetwijfeld reeds verzameld in de grote eetkamer, maar Jeanne wilde haar momenten van vrijheid nog heel even rekken. Terwijl ze haar losgemaakte haren weer vastspeldde onder het hoedje dat bij haar rijkostuum hoorde, liep ze langzaam om het huis heen.

De ingang van Rosegaert lag aan de zijkant van het huis, aan de voorzijde lag het terras met het oude Herculesbeeld dat door de familie altijd Abram werd genoemd. Vanaf het terras strekte zich het grote gazon uit tot het witte toegangshek aan het einde van de oprijlaan, het gazon was omgeven met cipressen en rododendrons. Voor het huis stonden twee enorme notenbomen met hun brede kruinen reeds dik in knop. Nog een paar echte lentedagen en het eerste groen zou zich als een tere waas om de donkere takken hullen. Aan de bosrand bloeiden de narcissen volop en ook de maartse viooltjes gaven al kleur aan de verder nog zo grauwe tuin. Hier en daar was de vuurrode vlek van een ribesstruik te zien, en de eenden in de vijver maakten zo'n kabaal bij hun jaarlijkse hofmakerij, dat het tot bij het huis te horen was.

Jeanne glimlachte. Rosegaert. Was er een mooier plekje op de wereld denkbaar? Ze hield ervan, met hart en ziel. Ze slenterde een eindje over het dauwnatte gazon en keek toen peinzend naar de witte gevel van het

huis. Indrukwekkend, beslist. Zelfs al woonde je er al heel je leven, toch bleef je ervan onder de indruk komen. Jeanne vond Rosegaert het mooiste buiten in de wijde omtrek, maar ja, zij was natuurlijk bevooroordeeld. Midden in de gevel was een uitbouw die ze de koepel noemden, dat was het oudste gedeelte van het huis. In het midden van de koepel waren openslaande deuren die toegang tot de grote salon gaven. Aan weerszijden van die deuren was in de koepelkamer nog een raam, daarnaast waren de vleugels met aan de ene kant de eetkamer en de aangebouwde serre die bijna geheel met klimop en wilde wingerd was begroeid, en aan de andere kant, naar de hoofdingang, waren de ramen van Anthonies kantoor en papa's kamer. Alle ramen van het grote huis waren voorzien van groen geverfde zonneblinden. Op de slaapverdieping waren de ramen minder hoog dan beneden, maar ze waren even talrijk en ook alle voorzien van dezelfde zonwering. Het dak werd bekroond met een klassiek ogende timpaan, waardoor je vaag aan het oude Griekenland moest denken als je het huis zag.

Nu ze stilstond in de toch frisse morgen kreeg Jeanne het ineens koud, en resoluut liep ze om het grote huis heen om aan de achterkant door de gloednieuw aan het huis gebouwde keuken naar binnen te gaan.

Sinds twee jaar werd het vochtige souterrain alleen nog gebruikt voor opslag en voorraad. De provisiekelder was nog altijd in gebruik, maar zelfs de was werd tegenwoordig niet meer beneden gedaan, maar ging de deur uit. Ja, zwager Anthonie had zo het een en ander veranderd sinds hij een paar jaar geleden met de oudste van de twee freules getrouwd was. Nooit had Rosegaert een toegewijder meester gehad dan jonkheer Anthonie van Borrendamme.

In de eetkamer was het druk, net als Jeanne al gevreesd had.

‘Eindelijk,’ zuchtte Louise, die er in haar ochtendjapon van lichtblauwe zijde mooier uitzag dan ooit.

‘Het werd hoog tijd,’ hitste tante Anna zuur. Ze was de jongste zuster van Jeannes gestorven moeder, die zich min of meer in het leven op Rosegaert had ingedrongen, maar zich toch verdienstelijk maakte door toegewijd voor de zieke jonkheer Theodoor van der Lek Boeije te zorgen.

Jeanne rechtte haar schouders. ‘Het was zo'n heerlijke morgen,’ zei ze strak. Ineens was alle ongebreidelde levensvreugde verdwenen. Nu

moest ze zijn wat ze eenvoudig háátte te zijn: een deftige freule.

‘Vandaag ben je immers achttien geworden.’ Tante Anna’s lippen waren één rechte, afkeurende streep.

‘Ja,’ grinnikte Anthonie joviaal. ‘Dat is eerder een reden voor felicitaties dan voor standjes, nietwaar, tante?’

Tante verblikte of verbloosde niet. Ze was reeds jaren immuun voor de terechtwijzingen van de dolle jonker. Toch nam Jeanne eindelijk de felicitaties in ontvangst van de hele familie, eer ze zich aan tafel zette en Marie de gloeiend hete koffie en de vers gezette thee binnenbracht. Ze had honger als een paard, en zoals gewoonlijk zorgde een goede maaltijd direct voor een opmerkelijke terugkeer van haar goede humeur. Jeanne hield enorm van lekker eten, en daardoor kon het gebeuren dat haar korsetten nooit zo strak ingeregen konden worden als die van haar oudere zuster, hoewel die reeds twee kinderen ter wereld had gebracht.

Direct na het eten bracht Jeanne een kort bezoek aan haar vader. Papa was heel ziek en misschien zelfs wel stervende. Praten kon hij niet meer. Ze nam altijd zijn handen in de hare en vertelde dan over alle grote en kleine gebeurtenissen in haar leventje, in de hoop dat hij haar begreep. Zeker weten deed je dat natuurlijk nooit, maar de dokter had gezegd dat dit heel goed mogelijk was. Ze vertelde hem echter nooit hoe moeilijk ze het had met tante Anna, want tante zorgde goed voor hem en ook Jeanne sloot daar de ogen niet voor.

Eindelijk was ze dan naar boven gegaan om haar nieuwe japon aan te trekken, en tegen halfelf was ze gereed voor de eerste visite, die zich nu elk moment kon aandienen. De tantes die op de omliggende buitengoederen woonden, zouden haar zeker komen feliciteren. Jeanne zuchtte eens diep. Het zou beslist een eindeloze dag worden. Zou ze nog even, héél even, naar buiten kunnen glippen?

Voor ze het zelf goed en wel wist, liep ze al over een pad het bos van Rosegaert door, het bos waarvan elk jaar een zevende gedeelte werd gekapt, maar waarin ook voorname, oeroude bomen stonden die wellicht uit dezelfde tijd stamden als het oude, oorspronkelijke huis dat vijftig jaar geleden verbouwd was en gemoderniseerd tot het voorname herenhuis dat Rosegaert nu was.

Ze kwam bij de niervormige eendenvijver en liep het hoge bruggetje

over. Nu was ze op het grasveld langs het water, waar ze vroeger vloten gebouwd had met de koetsierszoon.

Ineens voelde ze zich heel oud. Nog maar een paar jaar geleden was ze een onbezorgd en vrolijk kind geweest, dat aldoor kattenkwaad uithaalde en nooit een blad voor de mond nam, maar nu moest ze plichten en verantwoordelijkheden dragen. Ze had het een tijdje geleden al op zich genomen om voor de zieken op het landgoed te zorgen, en gaandeweg was dat een beetje uit de hand gelopen, zodat ze nu kind aan huis was in alle armeluiswoningen van het dorp en zelfs tot ver in de omtrek. De afschuwelijke dingen die ze daar gezien had, maakten haar sneller volwassen dan heel haar keurige opvoeding bij elkaar had kunnen doen. Freule Jeanne van der Lek Boeije werd niet alléén om haar vurige haardos de rode freule genoemd. Ze was ondanks haar jeugdige leeftijd de steun en toeverlaat van alle zieken en hongerigen, die nooit vergeefs een beroep op haar deden en die ook niet schroomden de hulp van de rode freule in te roepen, omdat ze wisten dat in deze temperamentvolle jonge vrouw een uiterst warm hart klopte dat oog had voor hun zorgen. Ze probeerde alles te doen wat maar mogelijk was om hun vaak zo harde lot wat te verzachten. Freule Jeanne streed zo jong als ze was een eenzame strijd tegen uitbuiting en verwaarlozing, een strijd die ze maar al te vaak verliezen moest, maar waardoor ze nooit ontmoedigd raakte. De zieken en hongerigen hadden weliswaar nog nooit gehoord van een Aletta Jacobs of een Domela Nieuwenhuis, maar Jeanne had dat wel. Ze was ervan overtuigd dat de tijd snel ten einde zou zijn waarin de onderste laag van de bevolking zich liet uitbuiten door welgestelde en geleerde heren die ervan overtuigd waren dat God het standverschil in Zijn oneindige wijsheid zo gewild en beschikt had; dat armoe een straf voor de zonden was en daarom zonder mopperen geaccepteerd moest worden. Witte slaven, veel meer waren de allerarmsten niet, die met eindeloos zwoegen nog niet eens de honger van hun kinderen stillen konden. Zeker niet nu de landbouwcrisis de laatste jaren zo ongenadig had toegeslagen. O, op Rosegaert zelf werden de bedienden ook niet verwend, maar Anthonie betaalde behoorlijke lonen en echt honger werd dáár niet geleden. Maar des te meer leed zag Jeanne in de omgeving. Ze zuchtte licht. Ook hierover had ze doorlopend moeilijkheden met tante

Anna. Terwijl ze plotseling moest huiveren, liep ze over het grasheuveltje naar het prieel dat er precies bovenop stond.

Het prieel lag aan de rand van het landgoed en door de nog kale boomtakken keek je aan de andere kant over de uitgestrekte velden van Schouwen, waar schapen en koeien zich aan het frisse gras te goed deden en de zware, logge werkpaarden dartel waren als jonge veulens, nu ze na de lange stalperiode voor het eerst in de wei gelaten waren. Ze konden dan wat kalmeren eer ze binnenkort voor de eg gespannen zouden worden en het voorjaarswerk een aanvang zou nemen.

Ze was bijna net zo goed op de hoogte als een heuse boerendochter. Tante vond dat ze zo veel interesse zou moeten hebben voor japonnen en strikjes en meer van die dingen die Jeanne nog nooit geïnteresseerd hadden.

Ze was als kind al een wildebras geweest, die altijd onder de vuile vegen en de builen zat, een kind dat doorlopend met gescheurde kleren thuiskwam en Marie, de huishoudster, tot wanhoop had gebracht. Ze zou zeker nooit worden als Louise, wist ze. Goed, tegenwoordig had ze geen vegen meer op haar wang en ook geen gescheurde kleren meer, maar veel interesse had ze nog steeds niet voor haar kleren. Het was dat Louise erop lette.

Er klonk een vaag geritsel achter haar en Jeanne wist dat ze niet langer alleen was. Zelfs nog voor ze omkeek, wist ze wie er achter haar aan gekomen was. Ze voelde zijn warme adem nu in haar nek en alle bedenkingen, alle weerzin tegen de komende dag vol plichten, vielen ogenblikkelijk van haar af. Ze keerde zich om en haar lippen plooiden zich tot een warme, diepe glimlach.

‘Ik kom je feliciteren, Sjaan.’

Hij noemde haar tegenwoordig alleen nog bij haar voornaam als niemand hen horen kon. Johan, de koetsierszoon, haar kameraad in alle kattenkwaad uit haar jeugd, de jongen met wie ze samen opgegroeid was omdat ze de enige kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd op het landgoed waren geweest. Johan, met wie ze vlotten had gebouwd en in de eendenvijver had gevaren, met wie ze de brandende sigarenpeuken van de veldwachter had opgerookt en met wie ze in het koetshuis tussen de rijtuigen had gespeeld, van wie ze later had leren mennen tot ze bijna

even goed een koets besturen kon als hijzelf, en die haar had geleerd voor de paarden te zorgen, en met wie ze zelfs een losgebroken gans had gevangen op Louises trouwdag, toen het arme dier alle deftige dames aan het gillen had gebracht. Zijn handen omvatten de hare, warme en sterke handen met een overmaat aan eelt erop van het harde werken. Sinds anderhalf jaar had Johan het werk van zijn vader overgenomen als koetsier en huisknecht van Rosegaert, hij werd daarbij geholpen door zijn jongere broertje Gillis. Zijn vader was door de reumatiek niet langer in staat zijn werk te doen, maar zijn moeder Marie was nog altijd de competente huishoudster aan wie Louise het werk met een gerust hart kon overlaten.

Johan was ruim een jaar ouder dan Jeanne. Sinds een jaar of twee was hun verhouding een stuk afstandelijker geworden, maar vrienden waren ze altijd gebleven.

‘Dank je, Johan. Jouw gelukwensen zijn me meer waard dan die van heel de in zijde gehulde kwetterende troep die straks op me wacht.’

Zijn zwarte ogen glinsterden van een ingehouden lach, zijn donkere haardos glansde in het zonlicht dat door de ruitjes van het prieel binnendrong. Hij hield haar handen nog steeds vast, aarzelde even en drukte er toen een kus op, een kus op elke hand.

‘Ik kan geen handkus geven zoals een deftige jongeheer dat doet,’ grinnikte hij allerminst spijtig, wat in de war door zijn eigen spontane impuls.

Jeanne voelde haar hart ineens onstuimig kloppen. Het was de eerste keer dat Johan zoiets deed en ze voelde zich ineens volwassener dan ze voor mogelijk gehouden had.

‘Jij geen jongeheer, en ik geen jongedame,’ bromde ze om haar ontroering te verbergen. ‘Volgens tante Anna zal ik het wel nooit worden ook.’

‘Jouw tante Anna is je huiskruis,’ meende hij. Nog steeds had hij haar handen in de zijne en Jeanne dacht er niet over om ze los te trekken. Johans stevige handen waren veel prettiger om te voelen dan de slappe paphandjes van jongemannen als Pieter van Moreelse, de Zierikzeese koopmanszoon die sinds Kerstmis zo veel om haar heen draaide en van wie Anthonie grinnikend beweerde dat die eerstdaags wel om haar hand

zou komen vragen. Ze vond Pieter wel aardig, daar niet van, en zijn zuster Margrite ook, dat was zelfs haar beste vriendin. Maar geen van beiden konden ze zelfs maar in de schaduw van Johan staan.

‘Weet je dat ik net terugdacht aan de tijd dat we hier onze vloten bouwden, Johan?’

‘Ja, dat is al een hele tijd geleden, Sjaan Boeije. Nu zul je binnen niet al te lange tijd wel trouwen en van Rosegaert weggaan.’

‘Nooit,’ reageerde ze heftig.

‘O, jawel. Wou je dan hier blijven en zelf nog eens een ziekte oplopen? Je loopt heel wat risico, dat weet je.’

Verward keek ze hem aan. ‘Ik begrijp niet...’

‘Dat doe je wel,’ antwoordde hij ongewoon heftig. ‘Al ben ik maar een koetsiersjongen, ik maak me net zo goed bezorgd om je als je deftige familie. Mag ik, alsjeblieft? Denk je soms dat ik het leuk vind die deftige jongens om je heen te zien draaien, terwijl ik...’

Nu liet hij haar eindelijk los. Hij was het prieel al uit voor ze het goed en wel besepte, maar direct daarop herwon ze haar tegenwoordigheid van geest. Hij was jaloers op Pieter van Moreelse! Haar hart bonkte opnieuw, terwijl ze achter hem aan rende naar de vijverkant. Juist bij de bosrand haalde ze hem in. ‘Johan...’

Haar adem kwam veel sneller dan de korte afstand hardlopen rechtvaardigde. Ze greep hem bij zijn mouw en had even het gevoel dat ze hem nooit meer los wilde laten. Hij bleef staan, met zijn rug naar haar toe, heel zijn lichaam zo gespannen als een vioolsnaar.

‘Terwijl jij moet toekijken omdat je nu eenmaal slechts de zoon van een koetsier bent?’ vulde ze zijn afgebroken zin aan.

Nu spanden ook zijn kaken zich.

‘Denk je nu echt dat ik dáármee zit?’ ging ze furieus verder.

Eindelijk keek hij haar aan met een gloeiende, wilde blik in zijn ogen, die ze er nog nooit in had gezien, een blik die haar totaal verraste en op een vreemde manier maakte dat ze vreselijk van streek raakte. ‘Nee, jij niet, misschien...’

Ze keken elkaar aan in zo’n ondeelbaar ogenblik waarin de rest van de wereld ophield te bestaan. Voor ze het goed en wel besepte, waren zijn armen om haar heen en lag zijn mond over de hare in een heftige

kus die heel haar lichaam deed tintelen, zodat ze haar ogen moest sluiten en nog slechts slap tegen hem aan kon leunen. Als hij haar weer losliet, zou ze door de zwakheid die haar beving zo in elkaar zakken, vreesde ze.

‘Sjaan, ik...’ Hij was heel erg in de war toen hij haar een hele tijd later eindelijk losliet, en zij was dat niet minder.

‘Ga je nu alsjeblieft niet verontschuldigen, Johan,’ fluisterde ze aangedaan.

‘Ze zullen me ontslaan als ze het te weten komen.’

‘Wie zou hun het moeten vertellen?’ was haar weerwoord. Eindelijk had ze voldoende kracht verzameld om haar ogen op te slaan en de zijne te ontmoeten. Toen wist ze het zeker. Ze waren verliefd op elkaar. De freule en de koetsierszoon. O, ze wist evengoed als hij dat het onmogelijk was. Maar geen van beiden wilden ze het toegeven op dat wonderschone moment dat hen zo verrast had. Ze deed met moeite een paar passen van hem vandaan.

‘Weet je dat je de eerste bent die me gekust heeft?’ vroeg ze met een heleboel branie om de vreemde spanning die tussen hen bleef hangen te verjagen.

‘Daar ben ik dan blij om,’ antwoordde hij kortaf. ‘Want de enige zal ik zeker niet blijven.’ Toen verdween hij in het bos van Rosegaert en Jeanne wist dat hij gelijk had. Nee, de enige zou hij niet blijven. Er zouden andere mannen komen, geschikte huwelijkskandidaten, en met een van hen zou ze ten slotte moeten trouwen en van Rosegaert weggaan, net zoals Johan had gezegd. Het leek haar echter onmogelijk toe dat ooit een ander haar zo diep zou raken als Johan zojuist had gedaan. Heel haar leven had ze hem al gekend, maar ineens beseftte ze dat ze hem eigenlijk in het geheel nog niet kende. Bovendien was het ergerlijk te weten dat ze niets liever zou doen dan hem nu achternagaan om nog eens in die sterke armen te kunnen liggen, maar ondanks dat moest ze teruggaan en in de salon taartjes eten met de saaie tantes!

Veel te snel liep ze terug naar het grote huis. Op haar achttiende verjaardag moest Marie opnieuw op haar mopperen dat ze een scheurtje in haar japon had en een vuile veeg op haar wang.

Hoofdstuk 2

De vierde april van het jaar 1887 sleepte zich voort. De jonge freule liet zich feliciteren door een hele stoet bezoekers, maar bleef de hele dag het gevoel houden alsof ze maar wat slaapwandelde. Ze was verliefd, en die ontdekking had haar totaal verrast. Soms borrelde de vreugde erover gretig in haar omhoog, maar direct daarop kwam dan de domper. Een koetsierszoon! Dacht ze werkelijk dat een freule Van der Lek Boeije wat zou mogen voelen voor een koetsierszoon?

Steeds als ze de volle salon doorkeek, beving een diep gevoel van eenzaamheid haar. Dit was haar familie, mensen van gelijke rang en stand, maar wat had ze met hen gemeen? Ze deden altijd een beetje lacherig over haar ziekenbezoekjes, ze keken de andere kant uit als ze wat levensmiddelen bracht bij hologige moeders met een hok vol hongerige kinderen. Ze haalden dan hun mollige schouders op en mompelden hooguit iets over jongemeisjeskuren. De rode freule! Dat gedoe zou vanzelf wel weer overgaan. Als ze eenmaal een man zou hebben, kwam alles wel weer in orde, en nu ze eenmaal achttien was, moest ze maar liever zo snel mogelijk een man uitkiezen. Ja, ook Pieter van Moreelse was gekomen, samen met zijn zuster Margrite. De oude, geplooiden gezichten die zorgvuldig gepoederd waren en voorzien van een bescheiden vleugje wangenrood om het voortschrijden der jaren enigszins te maskeren, werden nog vriendelijker. Pieter van Moreelse – geen adel maar wel geld, en tegenwoordig was geld bijna even belangrijk als een titel. Ze zou het heus slechter kunnen doen.

Jeanne voelde zich steeds ongemakkelijker. Pieter had, net als Johan die morgen in het prieel, haar hand gekust, zo'n weke, vochtige kus die haar met afschuw vervulde en die haar alleen maar heftiger deed terugverlangen naar de sterke, smalle lippen van Johan. Johan had van haar een vrouw gemaakt, en ze wist heel zeker dat hun verhouding na vandaag nooit meer zou kunnen zijn als vroeger.

Haar jeugd was voorbij, zijn omhelzing had daar abrupt voor gezorgd. Haar kindertijd vol onbezorgde kameraadschap met hem zou

nooit terug kunnen komen, en een toekomst zou er voor hen beiden niet zijn.

Later op de dag deed Jeanne wanhopig haar best om van het grote verjaardagsdiner te genieten, waarvoor de goedhartige Marie zich vreselijk had uitgesloofd, maar al die tijd was ze zich alleen maar bewust van de keurig uitziende Johan die met Kaatje en Kootje aan tafel bediende. Kaatje en Kootje waren de binnenmeisjes van Rosegaert, die er al jaren werkten, en hoewel ze allebei een vrijer in het dorp hadden, scheen er van een huwelijk nooit sprake te zijn geweest. Personeel bleef altijd heel lang op Rosegaert.

De gesprekken aan tafel sleepten zich naar Jeannes idee voort. Natuurlijk kwam de grote landbouwcrisis aan bod en in het kielzog daarvan het onherroepelijke verdwijnen van de aloude meekrapteelt. De zoutnering die op Schouwen al eeuwenlang, vanaf de vroege middeleeuwen, plaatsvond, was ook bijna afgelopen en zelfs met de sigarenmakerijen die tientallen jaren lang velen een boterham hadden geboden, ging het nu slecht. Jeanne kon zich er die avond niet echt over opwinden. Iedereen wist dat de vette jaren voorbij waren en dat de magere waren aangebroken. De mensen mochten alleen nog maar hopen dat het er niet meer dan zeven zouden worden.

Daarna begon Anthonie erover dat Zeeland meer dan enige andere provincie onderlinge verschillen vertoonde. De eilanden werden altijd al door brede zeearmen omsloten en zo was het mogelijk geweest dat elk deel van de streek zich op zijn eigen manier ontwikkeld had, zodat de taal van dorp tot dorp verschillen vertoonde, de kleding van eiland tot eiland eveneens en dat ook de godsdienst en andere maatschappelijke omstandigheden onderling zeer verschillend konden zijn.

‘Misschien,’ meende Louise echter, ‘zijn er toch meer overeenkomsten dan je op het eerste gezicht zou zeggen.’ Zo ontspon zich al snel een geanimeerd gesprek.

‘We hebben als Zeeuwen eeuwenoude tradities gemeen, ondanks die verschillen, en we hebben ook een bewogen geschiedenis,’ merkte Pieter van Moreelse op.

Anthonie knikte geamuseerd. ‘Wat dachten jullie van onze strijd tegen het water? Alleen al daarom denk ik dat alle Zeeuwen zich onderling

verbonden voelen. We delen over het algemeen onze liefde voor het Oranjehuis en bovendien zegt men van ons dat we taai zijn. Je kent het gezegde: “Kielen, wielen, rand om ’t land.” Met deze spreuk bedoelde men: een bloeiende zeevaart – de kielen – en dito landbouw – de wielen van wagens en werktuigen – en de rand om het land waren vanzelfsprekend de bescherming biedende dijken.’

Jeanne grinnikte en begon eindelijk wat plezier in de maaltijd te krijgen. Pieter fronste nu echter de wenkbrauwen en vond het nodig om op te merken dat ondanks al die Zeeuwse trots de nijverheid maar niet echt van de grond wilde komen en altijd kleinschalig was gebleven, en dat rederijen en vissers al sinds de Franse tijd kwijnden.

‘Niet zo somber.’ Anthonie, de eeuwige optimist, schudde zijn hoofd. ‘Natuurlijk zitten we momenteel midden in een crisis, maar er blijven genoeg positieve dingen over. Wat denk je van de aanhoudende verbeteringen in het onderwijs, Moreelse? Nu we petroleumlampen hebben, kunnen de arbeiders zich ontwikkelen door ’s avonds te lezen.’

‘Denk je echt dat ze daar dan nog fut voor hebben?’ spotte Jeanne.

‘Des te kwalijker moet het hun genomen worden als ze hun kansen niet aangrijpen en desondanks steeds ontevredener worden met hun lot,’ knikte Pieter van Moreelse, en daarmee vertolkte hij de gedachtegang van het gros van de betere standen. ‘Hun toestand is sinds de Franse tijd nu eenmaal enorm verbeterd.’

‘Dat is waar,’ stemde Anthonie peinzend in. ‘Maar misschien zegt dat minder dan wij zo graag denken. Jeanne heeft gelijk. Al wijzen de statistieken honderdmaal uit dat er tegenwoordig meer geld wordt uitgegeven aan levensmiddelen en drank en ook dat er steeds meer uitgevoerd wordt, ja, zelfs dat er veel meer spaargeld ingelegd wordt dan vroeger, dan wil dat nog niet zeggen dat de allerarmsten daar deel in hebben. Kijk, men zegt: de belastingopbrengst is groter dan ooit. Akkoord. Maar betaalt de arme sloeber belasting?’

‘Waarvan?’ Nu was Jeanne werkelijk geanimeerd. Armoede was haar stokpaardje, zoals tante Anna zich neerbuigend liet horen.

‘Statistieken zijn slechts volgekrabbelde papiertjes,’ ging het enfant terrible onverdroten verder. ‘Maar daarvan kunnen de huisvrouwen in de krotten geen eten kopen. Zelfs de zuinigsten onder hen kunnen van

het loon van hun man het gezin niet behoorlijk voeden en kleden.’

‘Nu ze het zoveel beter hebben dan vroeger, zou dankbaarheid hun beter passen dan ontevredenheid,’ bromde tante ontstemd, terwijl ze zich voor de tweede maal bediende van het grote braadstuk, dat Marie bereiden kon als geen ander.

Jeannes grijsgroene ogen vlamden haar tegemoet. ‘Dankbaarheid!’ spuwde ze verontwaardigd. ‘Als je maag rammelt, je kinderen kleumen van de kou en je niet weet wat je morgen weer op tafel moet krijgen?’

‘Kalm maar,’ suste Anthonie. Hij glimlachte, maar zijn ogen waarschuwden haar.

Jeanne klemde haar kaken op elkaar. Als ze hier eenmaal over begon, wist ze niet meer van ophouden. Anthonie wist dat drommels goed. Ze zuchtte.

Margrite nam het woord in de geladen stilte die er nu was gevallen.

‘En dan al dat bijgeloof,’ zei ze, terwijl ze haar charmante neusje ophaalde. ‘Onze tuinknecht draagt zo’n stinkend palingvel om zijn been tegen de jicht.’ Ze rilde van afschuw.

‘Wel, palingvellen genoeg op Schouwen,’ pareerde Jeanne laconiek, terwijl haar verontwaardiging weer zakte. ‘Weet je ook dat een slag op tafel zonder oorzaak een dode voorspelt?’

Louise rilde. ‘Maar Jeanne!’

‘Als het kaphout wonderlijk gevormd of in elkaar gegroeid is, zegt men: daar is de meerminne over geweest.’ Iedereen op Schouwen kende de legenden over de zeemeermin. Jeanne keek opgewekt de tafel rond. Zo ging dat nu eenmaal met bijgeloof. Iedereen schaamde zich ervoor om toe te geven dat men eraan geloofde, men kwam er dan ook niet voor uit, omdat men bang was bespot te worden.

‘Geloof jij die dingen?’ wilde Margrite onzeker weten, half verbaasd en half geboeid.

‘Wie weet wat er allemaal tussen hemel en aarde bestaat,’ meende Jeanne raadselachtig, terwijl ze nog maar net kon voorkomen dat ze opnieuw in gegrinnik uitbarstte.

Toen bracht Marie het dessert binnen en werd alle ernst en kletspraak op slag vergeten.

Marie droeg een groot blad met versgebakken wafels naar binnen, en

terwijl Anthonie toch nog met Pieter van Moreelse het dempen van de Oude Haven in Zierikzee besprak, wat al sinds 1871 aan de gang was en nog steeds niet klaar⁹, klapte Jeanne van genoeg in haar handen. Wafels! Ze was er verzot op. Bovendien was er warme wijn bij. Die Marie. Ze deelden hun voorliefde voor lekker eten en Marie had haar veel geleerd op het gebied van de kookkunst, hoewel Jeanne haar al een paar jaar geleden voorbij was gestreefd en ze overal haar best deed speciale recepten te ontfutselen aan goede kokkinnen in andere deftige huizen waar ze op bezoek kwam. Alleen hierdoor had ze er enig vermoeden van wat een karwei er in de keuken van Rosegaert aan de gang was geweest om voor zo veel mensen warme en knapperige wafels te bakken. Ze moesten uren voor een heet fornuis hebben gestaan, de meiden. Wafels werden gebakken in de vorm van harten in een rond wafelijzer. Het dunne, vloeibare beslag van bloem, eieren en reuzel had moeten rijzen en mocht dan niet inzakken, zodat de deuren heel voorzichtig gesloten moesten worden. Niemand kon zulke lekkere wafels bakken als Marie.

Nu vergat Jeanne eindelijk het gedrukte gevoel dat haar had geplaagd. Eenmaal ving ze Johans blik in een kort moment van verstandhouding. Precies als vroeger. Zolang ze het zich herinneren kon, hadden ze elkaar woordeloos begrepen. Misschien had ze zich toch vergist? Zouden ze toch gewoon vrienden kunnen blijven?

De volgende dag waren ze allemaal landerig na het zware tafelen van de vorige dag. Omdat het lekkere voorjaarsweer aanhield, stuurde Louise Kootje met de beide kinderen naar buiten, terwijl ze zelf zich met een handwerkje in de serre terugtrok. Anthonie was in zijn kantoor bezig, er was een pachter gekomen om iets te bespreken en zo nu en dan klonk er een schallende lach vanachter de gesloten deur. Zwager Anthonie had er slag van met mensen om te gaan. Ongemerkt had Jeanne in de afgelopen jaren heel wat van hem geleerd. Zij beiden waren de enigen in de wijde omtrek die met het grootste gemak konden omgaan met mensen uit alle standen, van de allerarmste arbeiders tot de deftige familie op slot Haamstede, waar ze eens per jaar een jachtpartij bijwoonden.

⁹ Pas in 1891 was dat klaar.

Marie zat de meiden ongenadig achter hun vodden bij het enorme op-ruimwerk dat er altijd was na een feestelijke dag. Zoals wel vaker gebeurde, liep Jeanne met haar ziel onder de arm. Na een nieuwe onstuimige ochtendrit op haar mooie merrie Juno bracht ze haar dagelijkse bezoekje aan papa. De zieke lag roerloos in zijn bed en niemand had er nog veel hoop op dat er een dag zou komen dat de oude jonker van Rosegaert zo ver zou opknappen dat hij weer in zijn rolstoel kon worden rondgereden. Anthonie had nog geen week geleden opgemerkt dat de oude man er slechts op wachtte dat ook zijn jongste dochter op haar bestemming was gekomen, om dan in vrede voor altijd de ogen te kunnen sluiten. Jeanne moest daar die morgen weer aan denken, terwijl ze vanzelfsprekend opnieuw over Johan nadacht. Wat zou papa van het gebeurde vinden, als hij het wist? Ze zuchtte. De gezonde, sterke papa van enkele jaren geleden zou een vreselijke woede-uitbarsting hebben gekregen en haar hoogstwaarschijnlijk weggestuurd hebben, zoals hij met zijn enige zoon had gedaan. Die was in Indië gestorven en van hem had Jeanne veel geld geërfd, omdat zijn Indische vrouw en het kind dat hij bij haar had, eveneens gestorven waren. Nu hadden ze geen familie meer in de Oost. De plantage die ooit begonnen was door een oudoom, was verkocht voor een heel goede prijs.

Jeanne keek naar het inbleke gezicht van haar vader. Zou hij haar werkelijk kunnen horen en verstaan? Als ze het hem vroeg, reageerde hij niet, maar de dokter zei dat mensen na een beroerte vaak heel goed wisten wat er in hun omgeving gebeurde. Kon ze maar met hem praten over haar verwarrende gevoelens omtrent Johan en de naderende volwassenheid. Kon ze er maar met iemand over praten.

Na een kwartiertje ging ze naar de salon. Het was zo langzamerhand koffietijd. Daarna zou ze tot de lunch nog wel een paar ziekenbezoekjes kunnen afleggen. Het was haar nu eenmaal onmogelijk haar dagen uitsluitend te vullen met borduren, lezen en theevisites, zoals Louise deed. O, Louise bemoeide zich met het huishouden en de gezinnen van hun eigen personeel, dat wel. Een enkele keer maakte ze zelfs een bedaard ritje op haar makke paard in gezelschap van Anthonie. Louise was met dat eenvoudige, landelijke leven meer dan tevreden en haar kinderen gaven haar alle vervulling die ze maar wilde. Ontegenzeglijk hield ze

zielsveel van Anthonie. Als tante Anna nog eens van Rosegaert zou vertrekken, zou Jeanne er zelfs ook heel gelukkig zijn, wist ze. Tante Anna was soms een ware nachtmerrie.

Louise en tante hadden juist hun koffie ingeschonken, toen Jeanne bij hen kwam zitten. Tante praatte opgewonden over een onbekende bezoeker, die zojuist in Anthonies kantoor verdwenen was. In haar landerige stemming luisterde Jeanne nauwelijks. Ze dacht weer terug aan die vreselijke tijd toen haar moeder overleden was en Louise was weggestuurd, omdat ze niet wilde trouwen met de saaie Alphonsus. Toen was tante voor het eerst op Rosegaert verschenen en was ze direct begonnen met Jeanne de les te lezen en haar, zoals ze zelf zei, de broodnodige opvoeding te geven. Alsof mama er niet veel van terechtgebracht had.

Na een paar maanden was Louise teruggekomen, maar niet zo heel veel later was tante opnieuw naar Rosegaert gekomen, steeds weer had ze een reden weten te bedenken om zichzelf uit te nodigen. Toegegeven, ze zorgde voor papa als een engel en niemand zou die zware taak beter kunnen verrichten. Als ze mij maar eens met rust wilde laten, dacht Jeanne, terwijl ze nauwelijks reageerde op een standje omdat haar haar niet netjes genoeg zat. Volgens tante dan.

Louise trok een zorgelijk gezicht toen tante daarna begon over de kwestie van Alphonsus van Borrendamme, de eens zo door haar verafschuwde huwelijkskandidaat voor ze verliefd werd op diens jongere broer. Deze Alphonsus had weliswaar alsnog een zeer voornaam huwelijk gesloten, maar het echtpaar leefde van meet af aan als kat en hond, en tot grote zorg van de hele familie was het huwelijk tot nog toe kinderloos gebleven, terwijl Alphonsus de ene verhouding na de andere had met frivole actrices en andere vrouwen van wier bestaan voorname adellijke dames niet eens dienden te weten. Uiterlijk leken de beide broers tamelijk veel op elkaar, maar innerlijk kon er geen groter verschil mogelijk zijn. Alphonsus begon het voornamelijk landgoed Torensteijn te verwaarlozen, en daar maakte Louise zich veel zorgen over. Na een wat moeizame start in haar eigen huwelijk was de oude douairière van Torensteijn ten slotte toch zeer op Louise gesteld geraakt en zoals het er nu voor stond, verbleef ze steeds vaker op Rosegaert. Ze zou, zoals ge-

woonte geworden was, kort voor de jaarlijkse pinksterkermis arriveren en waarschijnlijk een groot gedeelte van de zomer blijven. De zomers in Schuddebeurs waren altijd gezellig. Alle buitens waren dan bewoond en overall heerste een aangename drukte. Het was er dan heel wat levendiger dan in de wintermaanden.

Midden in Louises gepeins vloog de deur van de salon open. Anthonie kwam naar binnen met de onbekende gast op zijn hielen.

‘Wessel, je kent mijn vrouw Louise toch nog wel?’

Een rijzige, hoogblonde man boog zich over de hand van de jonkvrouwe van Rosegaert. Een paar tellen later voelde Jeanne hoe haar hand eveneens stevig omvat werd en een paar sterke lippen beroerden die licht. Felblauwe ogen staarden met openlijke bewondering in de grijs-groene, raadselachtige ogen van freule Jeanne van der Lek Boeije.

‘Dit is mijn kleine schoonzusje, sinds gisteren een jongedame van achtien lentes,’ grinnikte Anthonie opgewekt. ‘Ze is de schrik van de hele omgeving.’

‘Dat kan ik me werkelijk niet voorstellen,’ zei een diepe, prettige stem en de ogen waren ineens omgeven door een heel lijnenspel van rimpeltjes.

‘Dit is jonkheer Wessel van der Os van IJsselsteijn, Jeanne. Ongetwijfeld heb je weleens van hem gehoord.’

Ze knikte. Hij was een vriend van Alphonsus van Borrendamme en kon het bloed van Lucretia Rollandt wel drinken, nadat ze hem jaren geleden geweigerd had en hem belachelijk had gemaakt onder haar vriendinnen. Jeanne had tante Anna eens horen opmerken dat deze man nog welgestelder was dan Alphonsus en Anthonie samen, in een deftig grachtenpand in Middelburg woonde en vaak, heel vaak op reis ging.

‘De dames willen mijn onverwachte bezoek wel verontschuldigen? Er waren een paar dringende zaken die ik met meneer Van Borrendamme bespreken wilde,’ legde hij vriendelijk uit, terwijl Louise zich haastte om koffie voor de beide mannen in te schenken. Jeanne zei niets en nam de man in zich op.

‘Effecten,’ verklaarde Anthonie. Met zijn effectenkantoor had hij in een paar jaar tijd een zekere naam weten te vestigen in de hele provincie.

‘Je moet beslist met ons de lunch gebruiken, voor je teruggaat,’ nodigde Anthonie joviaal als altijd uit. ‘Er zijn bovendien een paar dingen die ik nog even na wil kijken. Misschien is mijn schoonzuster bereid om je iets van de omgeving te laten zien. Ze is een uitstekend amazone.’

‘Ik heb al gereden,’ weerde Jeanne af met een plotseling gevoel van onbehaaglijkheid dat ze niet helemaal thuis kon brengen. Die felblauwe ogen van de onbekende gast brachten haar op de een of andere manier van haar stuk, en dat niet op een aangename manier. Ze kon een lichte huivering maar nauwelijks onderdrukken.

‘Je mag Apollo wel nemen. Vandaag heb ik toch geen tijd om zelf met hem te gaan rijden.’

Apollo! Anthonies schitterende, vurige hengst. Jeannes hoofd kwam met een ruk omhoog. ‘Hij is niet gewend...’

‘Neem mijn zadel dan ook maar. Ik weet zeker dat meneer Van der Os van IJsselsteijn er niet geschokt door zal zijn.’

‘Onmogelijk,’ snibde tante Anna direct en daarmee was het pleit voor Jeanne beslecht.

‘Goed dan.’ Ze grinnikte ineens met haar oude opgewektheid en dronk haastig haar koffie op. Die ziekenbezoekjes zou ze vanmiddag wel doen. Apollo! ‘Ik ga me meteen omkleden.’

In de gang zag ze Johan. ‘Wil je Gillis vragen Apollo te zadelen en de Friese voor onze gast? Hij moet zelf mee als chaperon. Johan, ik mag met Apollo weg!’

Johan schudde vertwijfeld het hoofd. ‘Ze noemen de baas niet voor niets de dolle jonker. Kijk maar uit, Sjaan.’

Ze lachte hem vierkant in zijn gezicht uit en haastte zich boordevol energie de trap op om zich opnieuw in haar rijkostuum te steken, dat nog even slordig op haar bed lag als ze het er nog geen uur geleden had neergegoid.

Hun gast had kennelijk Anthonies rijbroek en laarzen geleend, want beide leken iets te klein te zijn. Ze had zelden zo’n rijzige man gezien als deze Wessel van der Os van IJsselsteijn.

In het begin reden ze heel rustig. Apollo draaide met zijn oren en liep niet zo mooi als gewoonlijk. Hoewel Jeanne inderdaad uitstekend reed,

was hij aan een heel andere hand gewend. Gillis bleef al snel ver achter op Louises makke merrie.

Anthonie van Borrendamme had niets te veel beweerd, constateerde Wessel van der Os van IJsselsteijn al binnen het kwartier, terwijl hij het meisje nauwlettend in zich opnam. Haar wat mollige figuurtje bezat niet de fragiele schoonheid die hij zo in vrouwen waardeerde, maar straalde kracht en gezondheid uit. Het gezicht met de blanke huid, zo kenmerkend voor roodharige mensen, was hem te bleek, de ogen waren vreemd van kleur en omgeven door lichte wenkbrauwen en wimpers, maar zodra het vuur erin oplichtte wist iedere vrouwenkenner dat hij met een temperamentvolle vrouw van doen had. En een vrouwenkenner wás hij. Hij grinnikte in zichzelf. Was Van Borrendamme wat beter op de hoogte geweest van zijn reputatie, dan had hij dit onbedorven meisje zeker niet met hem op pad gestuurd.

Een vrouwenkenner, zeker. Een versierder, een roué, beweerden venijnige tongen die misschien niet helemaal ongelijk hadden. Vaak deelde hij zijn liederlijke avonden met Alphonsus van Borrendamme, die er aan de buitenkant uitzag als een saaie piet, maar dat beslist niet was!

Er was nog wat anders waar Wessel onherroepelijk aan moest terugdenken. Nog maar twee dagen geleden had hij een niet mis te verstane ruzie gehad met zijn vader. En nu reed hij met deze jonge, onschuldige freule over een kronkelige dijk. Aan de linkerkant was een watertje te zien en in de verte lagen de boerderijen weggescholen tussen de omringende bomen. Achter hen lag het beboste Schuddebeurs, de grote woonhuizen waren al lang aan het oog onttrokken. Voor hen uit lag een dorpje waarvan de kerktoren zich verschool tussen de rode pannendaken. Opnieuw wierp Wessel van der Os van IJsselsteijn een doordringende blik op de stoutmoedige amazone die heel knap de hengst in bedwang hield die zonder meer veel te sterk was voor een vrouwenhand. Hij had het eigenaardige gevoel dat zijn toekomst hem ineens helder voor ogen kwam te staan. Zekere gedachten namen langzaam maar zeker een duidelijke vorm aan.

Jeanne was zich van dit alles niet bewust. Ze was slechts blij dat de onverwachte gast zo zwijgzaam was, zodat ze alle aandacht bij haar rijdier kon houden. Gedurende een halfuur spraken ze slechts het hoog-

nodige, als ze hem het een of ander in de omgeving aanwees. Pas toen ze al lang en breed op de terugweg waren, begon hij haar van alles te vragen. Over haarzelf, over haar vader, en ook over Rosegaert en Anthonie. Terwijl ze in stilte bedacht dat ze veel liever alleen uit rijden ging, gaf ze kalm antwoord. Ze was blij toen ze weer bij de stallen waren teruggekeerd. Er was nog net tijd om zich voor de lunch om te kleden en op te frissen.

Binnen anderhalf uur sloeg het weer echter compleet om, zoals dat alleen in het vroege voorjaar kan gebeuren. De lucht die eerst zo fris maar aangenaam helder was geweest, betrok onverwacht tot hij dik bedekt was met grauwgrijze wolken en er stak een harde, ijzige wind op, die de mensen huiverend in hun huizen deed vluchten.

‘Vrouwen en aprillen hebben allebei hun grillen,’ grinnikte jonker Van der Os van IJsselsteijn, om er evenwel direct aan toe te voegen: ‘Vergeef me het gezegde, ik kan alleen maar aanvoeren dat ik het niet zelf heb bedacht.’

Na de maaltijd verdwenen de mannen weer in Anthonies kantoor en kwam Jeanne er eindelijk toe haar zieken te bezoeken.

Op het landgoed zelf hoefde ze ditmaal niet te zijn. Ze ging bij een pachtersvrouw kijken die in de kraam lag van haar zesde kind, maar daar ging alles goed en na het drinken van een beetje kandeel ging Jeanne verder. Zoals altijd droeg ze een mand aan haar arm. Geen huisje zo onooglijk, of de freule Van der Lek Boeije wist het wel te vinden. Geen krot zo smerig dat freule Jeanne er niet wilde binnenkomen. Zo nu en dan waste ze het bleke gezicht van een afgetobde vrouw, soms was het voldoende alleen wat levensmiddelen achter te laten, vooral daar waar men met zieke kinderen te maken had. De toch al gemene wind leek in die armetierige en slecht gebouwde krotten bijna vrij spel te hebben. Was het een wonder dat daar zoveel ziekte was? Mensen die verzwakt waren na een lange winter met veel te weinig warmte en voedsel vormden immers een al te gewillige prooi? Al te vaak voelde ze zich vaag schuldig als ze die bittere armoede vergeleek met de welstand op Rosegaert. Jeanne begreep niet hoe andere mensen de ogen konden sluiten voor deze mensonterende toestanden. Ze begreep nog minder hoe iemand als Pieter, en met hem vele anderen, maar durfden te klagen over

de hovaardigheid van de arbeiders, die niet langer tevreden waren met het leven dat ze moesten leiden. Al te vaak gaven de dominees bovendien de welgestelde heren gelijk, want kerkenraden telden niet één armeluislid. De kelders van veel pastorieën puilden uit van spek, eieren en bonen, goede gaven van welgestelde boeren, die zich op een probate manier verzekerden van de Hoogste goedkeuring. Slechts een enkele dominee bezat de moed of het medeleven zijn overvloed te verdelen onder hen die dat maar al te goed konden gebruiken.

Jeanne was er werkelijk van overtuigd dat dit alles binnenkort veranderen ging. In Amerika was immers de slavernij afgeschaft, nu zouden ook de blanke slaven opstaan en hun rechten gaan opeisen. Sjaan Boeije was daar zeker van en ze vond zelf dat ze in een opwindende tijd leefde. Ze zou zeker meestrijden met hen die nooit geleerd hadden hoe ze voor die rechten vechten moesten. Ze wilde méér doen dan soepbedelingen organiseren, hoe nodig die vooralsnog ook waren, méér doen dan schrale troost en een handjevol levensmiddelen uitdelen, hoe onmisbaar dat vooralsnog ook was. Alleen wist ze nog niet precies hoe dat allemaal in zijn werk zou moeten gaan.

Onvoorstelbaar dat het ineens zo guur geworden was. Jeanne was door en door koud toen ze aan het einde van de middag de keuken van Rosegaert weer binnenstapte, kort nadat het begon te sneeuwen. Vlak voor het fornuis probeerde ze weer een beetje warm te worden en ondertussen deed ze Marie verslag van wat ze had gehoord en gezien. De goedge Marie was Jeannes trouwe handlangster. Alles wat Rosegaerts keuken maar even missen kon, en soms nog meer, werd door haar toevertrouwd aan de jonge freule. Anthonie deed nooit moeilijk als de kosten van zijn huishouden fors opliepen in barre tijden. Geen klikje of restje, hoe klein ook, werd er ooit zomaar weggegooid, maar altijd was er een betere bestemming voor het overtollige eten te vinden. Marie was ontzettend dik en net zo moederlijk. Ze was bovendien Johans moeder, en Marie vulde een grote leegte in het leven van het roodharige meisje. Aan Marie kon ze altijd alles vertellen. Alleen wat er gistermorgen in het prieel was gebeurd, zou ze nooit te horen krijgen, wist Jeanne. Dat behoorde bij haar volwassen leven, het leven waarvan Marie lang niet alles meer zou weten.

‘Hier hebt u een kop koffie, freule. U bent maar net op tijd terug. Wat een viezigheid, buiten.’

‘Zeg dat wel, Marie.’

‘Uw tante was heel boos omdat u weggegaan bent terwijl er een gast in huis is.’

Jeanne zuchtte. ‘Tante Anna is altijd boos op me.’

‘Het schijnt dat jonkheer Van der Os van IJsselsteijn vanmiddag verschillende keren naar u gevraagd heeft.’

‘Tja, Marie. En als een héér naar me vraagt, moeten de mensen in de krotten maar wachten.’

‘Die bittere toon past niet bij u, freule Jeanne.’

‘Wel waar, Marie, die past daar heel goed in.’

’t Was nog waar ook, bedacht de huishoudster hoofdschuddend. Het zou het meisje zeker nog heel wat moeilijkheden bezorgen. Daar was ze heel zeker van. Een gemakkelijk leven zou iemand met het karakter van freule Jeanne zeker nooit hebben.

Hoofdstuk 3

Wessel van der Os van IJsselsteijn was ruim tweeëndertig jaar en nog altijd ongetrouwd, tot groot ongenoegen van zijn familie, die met smart op een erfgenaam en stamhouder wachtte. Dat de jongeman een losbol was, vond men niet onoverkomelijk, dat kwam meer voor. Zulke dingen kon je redelijk goed verborgen houden, men deed dan gewoon alsof men er niets van wist. Veel mannen uit hogere kringen hadden een minnares. Het was slechts een schandaal als het bekend werd. Zolang de kwestie in het verborgene bleef, nam niemand er aanstoot aan. Desalniettemin was het Wessel kortgeleden door zijn vader uitdrukkelijk te verstaan gegeven dat hij nu eindelijk zou moeten voldoen aan de verplichtingen ten opzichte van de familie.

Een vrouw voor zijn plezier hoefde hij niet te zoeken, die had hij al en zelfs meer dan één. Wat hij wel zocht, was een jong meisje van onbe-

Deze prachtige omnibus begint met *Rosegaert*. Het jaar 1880 dreigt voor jonkheer Theodoor van der Lek Boeije een rampjaar te worden. Zijn kinderen baren hem de nodige zorgen. Als bovendien zijn vrouw ziek wordt is de ellende compleet.

In *De rode freule van Rosegaert* neemt freule Jeanne door eenzaamheid en de naderende dood van haar vader een ingrijpende beslissing, die ze later diep betreurt. Hoe moeilijk ook, ze probeert zich erbij neer te leggen.

In het laatste deel, *Romance op Rosegaert*, beheert jonkheer Frederik van der Os van IJsselstein het landgoed Rosegaert voor zijn moeder, de alom geliefde douairière Jeanne. Tijdens een feest valt zijn oog op een eenvoudig dienstmeisje. Toch maakt hij geheel volgens de regels de deftige Bea van Moorelse het hof.

De *Rosegaert trilogie* behoort tot de favorieten van auteur Gerda van Wageningen (1946), die in haar lange schrijverscarrière al meer dan honderd boeken publiceerde.

Z&K

ISBN 978 94 019 0868 9 NUR 342

9 789401 908689

www.zomerenkeuning.nl